

บทที่ 7

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

เค้าโครงเรื่อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน
2. ผลกระทบของรายการค้าที่มีต่อเงินทุนหมุนเวียน
3. วัตถุประสงค์ของการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน
4. เงินทุนในความหมายของเงินสด
 - 4.1 เงินสดจากการดำเนินงาน
5. วิธีการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน
 - 5.1 ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน
 - 5.2 วิธีการหาจำนวนเปลี่ยนแปลงของเงินทุนหมุนเวียน
 - 5.3 แหล่งที่มาของเงินทุนหมุนเวียน
 - 5.4 แหล่งใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียน
 - 5.5 ตัวอย่างงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน
6. การวิเคราะห์งบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน
7. ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับเงินทุนหมุนเวียน

สาระสำคัญ

1. เงินทุนแบ่งเป็น 2 ความหมาย คือ 1. เงินสด และ 2. เงินทุนหมุนเวียน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินในความหมายของเงินสดหมายถึงกระแสเงินสด ส่วนในความหมายของเงินทุนหมุนเวียนหมายถึงงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหรืองบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน

2. รายการค้าที่มีผลกระทบต่อสินทรัพย์หมุนเวียนหรือหนี้สิน หมุนเวียนเท่านั้นจะไม่มีผลต่อเงินทุนหมุนเวียน ส่วนรายการค้าที่มีผลกระทบต่อสินทรัพย์หมุนเวียนหรือหนี้สินหมุนเวียนและรายการไม่หมุนเวียน จะมีผลทำให้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นหรือลดลง

3. กิจการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน เพื่อแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่ได้มาของเงินทุนและแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน รวมทั้งแสดงให้เห็นว่ากิจการมีเงินทุนเพิ่มขึ้นหรือลดลงสุทธิเท่าใดในงวดบัญชีหนึ่ง ๆ

4. งบกระแสเงินสด แสดงข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่าย ซึ่งกิจการสามารถดัดแปลงงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินค้ำให้เป็นงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินสดได้

5. เงินสดจากการดำเนินงานหรือกำไรที่เป็นเงินสด = เงินสดรับจากการขายสินค้า - เงินสดจ่ายซื้อสินค้า-เงินสดจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วนำไปจัดทำงบกระแสเงินสดหรืองบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินในความหมายของเงินสด

6. แหล่งที่มาของเงินทุนได้แก่ จากการดำเนินงาน จากการขายสินทรัพย์ถาวร จากการกู้ยืมเงินระยะยาวและการเพิ่มทุนและแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนได้แก่จ่ายเงินปันผล ซื้อสินทรัพย์ถาวร ชำระหนี้สินระยะยาว และการลดทุน

7. จากงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนได้ และนำไปพิจารณาเพื่อวางแผนการได้มาและใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

8. จำนวนกำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุนกับจำนวนเงินทุนหมุนเวียนของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กันแต่อย่างใดเพราะกำไรสุทธิเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกิจการเพิ่มขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้สามารถอธิบายความหมายของงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินได้
2. เพื่อให้สามารถอธิบายผลกระทบของรายการค้าที่มีต่อเงินทุนหมุนเวียนได้
3. เพื่อให้สามารถอธิบายถึงวัตถุประสงค์และส่วนประกอบของงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินได้
4. เพื่อให้สามารถอธิบายได้ว่าทำไมเงินทุนหมุนเวียนที่ได้มาจากการดำเนินงานอาจจะมากกว่ากำไรสุทธิ
5. เพื่อให้สามารถอธิบายถึงขั้นตอนการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินได้

เนื่องจากงบดุลเป็นงบการเงินที่แสดงจำนวนสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ณ วันที่จัดทำงบดุลเท่านั้น ไม่ได้แสดงการเปลี่ยนแปลงของรายการดังกล่าวซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารต้องทราบเพื่อพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นสมเหตุสมผลหรือไม่ จึงได้มีการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินขึ้นอย่างเป็นทางการ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน (Statements of change in Financial Position) คืองบการเงินที่แสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนของกิจการในงวดบัญชีหนึ่ง โดยแสดงแหล่งที่มาของเงินทุนและแหล่งใช้ไปของเงินทุน

คำว่า “เงินทุน” มี 2 ความหมาย คือ

1) เงินสด การจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินอยู่ในรูปของ “งบกระแสเงินสด” (Cash Flow Statement or Statement of Change in Cash)

2) เงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) การจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินอยู่ในรูปของ “งบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุน” (Statement of change in Working Capital or Fund Flow Statement) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “งบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน” (Statement of source and application of Funds)

งบกระแสเงินสดมีประโยชน์สำหรับการวางแผนเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสด ส่วนงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน มีประโยชน์สำหรับการบริหารทั่ว ๆ ไป

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ให้นักศึกษาอธิบายความหมายของงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน และ ความหมายของเงินทุน

2. ผลกระทบของรายการค้าที่มีต่อเงินทุนหมุนเวียน สรุปได้ดังนี้

1. รายการที่มีผลกระทบเฉพาะสินทรัพย์หมุนเวียนหรือหนี้สินหมุนเวียนเท่านั้น เช่น การซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ มีผลให้สินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้นและเจ้าหนี้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเดียวกัน จึงไม่ทำให้เงินทุนหมุนเวียนเปลี่ยนแปลง ไม่ต้องแสดงในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

2. รายการที่มีผลกระทบต่อสินทรัพย์หมุนเวียนหรือหนี้สินหมุนเวียนและรายการไม่หมุนเวียน เช่น สินทรัพย์ถาวร เงินลงทุนระยะยาว หนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้น จะทำให้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นหรือลดลง เช่นการออกจำหน่ายหุ้นทุนทำให้เงินสดซึ่งเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มขึ้น และทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้น จึงทำให้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น รายการนี้

จึงถือเป็น “แหล่งที่ได้มาของเงินทุน” หรือการจ่ายชำระคืนเงินกู้ระยะยาวทำให้เงินสดซึ่งเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนลดลง และเงินกู้ระยะยาวลดลง จึงทำให้เงินทุนหมุนเวียนลดลง ถือเป็น “แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน” รายการเหล่านี้ให้นำไปแสดงในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

3. รายการที่มีผลกระทบเฉพาะรายการไม่หมุนเวียน เช่นการคิดค่าเสื่อมราคา การออกหุ้นทุนเพื่อแลกกับสินทรัพย์ถาวร การซื้อสินทรัพย์ถาวรโดยออกตั๋วเงินจ่ายระยะยาว จะไม่มีผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียน ไม่ต้องนำไปแสดงในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

จงบอกถึงผลกระทบของรายการคำต่อไปนี้ที่มีต่อเงินทุนหมุนเวียนสุทธิของกิจการ

- 1) ประกาศจ่ายเงินปันผล
- 2) การปรับปรุงค่าเสื่อมราคา
- 3) จ่ายชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า
- 4) ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
- 5) จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นเงินสด
- 6) การปรับปรุงหนี้สูญ
- 7) ซื้ออาคารโดยออกเป็นหุ้นทุนให้
- 8) ซื้อเครื่องจักรโดยออกตั๋วเงินจ่ายครบกำหนดภายใน 2 ปี
- 9) การออกจำหน่ายหุ้นทุน
- 10) รับชำระเงินจากลูกหนี้
- 11) ซื้ออุปกรณ์โดยออกตั๋วเงินจ่ายครบกำหนดภายใน 3 เดือน
- 12) ซื้ออุปกรณ์โดยจ่ายเงินสด
- 13) ซื้อสินค้าเป็นเงินสด
- 14) ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
- 15) ขายสินค้าเป็นเงินสด

3. วัตถุประสงค์ของการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

- 1) เพื่อแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่ได้มาของเงินทุนจากการดำเนินงานและจากแหล่งอื่น ๆ สำหรับงวดหนึ่ง
- 2) เพื่อแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนสำหรับงวดหนึ่ง
- 3) เพื่อแสดงให้เห็นว่ากิจการมีเงินทุนเพิ่มขึ้นหรือลดลงสุทธิเท่าใดในงวดหนึ่ง ถ้าจำนวนเงินของแหล่งที่ได้มาของเงินทุนมากกว่าจำนวนเงินของแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน

จะทำให้เงินทุนเพิ่มขึ้น และถ้าจำนวนเงินของแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนมากกว่าจำนวนเงินของแหล่งที่ได้มาของเงินทุน จะทำให้เงินทุนลดลง

ข้อมูลที่แสดงอยู่ในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินเป็นที่สนใจของธนาคาร และเจ้าหน้าที่ที่ต้องการทราบถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ

สมมติว่าธนาคารกำลังพิจารณาให้บริษัทใดบริษัทหนึ่งกู้ยืมเงิน โดยแต่ละบริษัทจัดส่งงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินมาดังนี้

บริษัท กนก จำกัด

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

แหล่งที่ได้มาของเงินทุน			
จากการดำเนินงาน	30,000	บาท	
แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน			
จ่ายเงินปันผล	10,000	บาท	
เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น	<u>20,000</u>	บาท	

บริษัท ขจร จำกัด

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

แหล่งที่ได้มาของเงินทุน			
จากการดำเนินงาน	16,000		
จากการกู้ยืมระยะยาว	<u>50,000</u>	66,000	บาท
แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน			
ซื้อที่ดิน	36,000		
จ่ายเงินปันผล	<u>10,000</u>	<u>46,000</u>	บาท
เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น		<u>20,000</u>	บาท

บริษัท คมคาย จำกัด
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

แหล่งที่ได้มาของเงินทุน		
จากการดำเนินงาน	4,000	
จากการกู้ยืมระยะยาว	<u>40,000</u>	44,000 บาท
แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน		
จ่ายเงินปันผล		<u>24,000 บาท</u>
เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น		<u><u>20,000 บาท</u></u>

เมื่อพิจารณางบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของทั้ง 3 บริษัท จะเห็นว่าเงินทุนเพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 20,000 บาท แต่เมื่อพิจารณาแหล่งที่ได้มาและแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน ธนาคารควรให้บริษัทกนกกู้ยืมเนื่องจากมีแหล่งที่ได้มาของเงินทุนจากการดำเนินงานจำนวนมาก บริษัทขจรจ่ายเงินปันผลในอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับเงินทุนจากการดำเนินงาน และบริษัทคมคายมีการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาจ่ายเงินปันผลเพราะเงินทุนจากการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ ธนาคารจึงไม่แน่ใจว่าบริษัทขจรและบริษัทคมคายจะสามารถจ่ายชำระคืนเงินกู้ได้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

งบบอกถึงวัตถุประสงค์ของงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

4. เงินทุนในความหมายของเงินสด

กิจการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินในความหมายของ “เงินสด” เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินสดรับและเงินสดจ่าย กิจการสามารถดัดแปลงงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินค้ำให้เป็นงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินสด ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงเงินสดรับและเงินสดจ่ายในการดำเนินงาน นำไปใช้ในการพยากรณ์เงินสด และจัดทำงบประมาณเงินสด ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการบริหาร

4.1 เงินสดจากการดำเนินงาน

เงินสดรับจากการขาย กิจการอาจขายสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อก็ได้ ถ้าขายเป็นเงินสดทั้งหมด เงินสดรับจากการขายจะเท่ากับยอดขายสินค้าสำหรับงวดนั้น แต่ถ้ามีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างเงินสดรับจากการขายและยอด

ขายสุทธิในงบกำไรขาดทุนจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ต้นงวดและลูกหนี้ปลายงวดดังนี้

$$\text{เงินสดรับจากการขาย} = \text{ขายสุทธิ} - \text{ลูกหนี้ที่เพิ่มขึ้น}$$

หรือ

$$\text{เงินสดรับจากการขาย} = \text{ขายสุทธิ} + \text{ลูกหนี้ที่ลดลง}$$

ตัวอย่าง ในปี 2535 บริษัทวิศกส์จำกัด มียอดขายสุทธิ 450,000 บาท ลูกหนี้ ณ วันที่ 1 มกราคม 2535 มีจำนวน 40,000 บาท และลูกหนี้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2535 มีจำนวน 50,000 บาท ดังนั้นลูกหนี้เพิ่มขึ้น 10,000 บาท เงินสดรับจากการขายคำนวณได้ดังนี้

ขายสุทธิ	450,000	บาท
หัก ลูกหนี้ที่เพิ่มขึ้น	10,000	บาท
เงินสดรับจากการขาย	<u>440,000</u>	บาท

เงินสดจ่ายซื้อสินค้า ถ้ากิจการซื้อสินค้าเป็นเงินสดทั้งหมด เงินสดจ่ายซื้อสินค้าจะเท่ากับยอดซื้อสินค้าสำหรับงวดนั้น แต่ถ้ามีการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างเงินสดจ่ายซื้อสินค้าและต้นทุนขายสำหรับงวดจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของสินค้าคงเหลือ และการเปลี่ยนแปลงของบัญชีเจ้าหนี้การค้า ดังนี้

$$\text{ซื้อสุทธิ} = \text{ต้นทุนขาย} - \text{สินค้าคงเหลือที่ลดลง}$$

$$\text{หรือ ซื้อสุทธิ} = \text{ต้นทุนขาย} + \text{สินค้าคงเหลือที่เพิ่มขึ้น}$$

$$\text{เงินสดจ่ายซื้อสินค้า} = \text{ซื้อสุทธิ} - \text{เจ้าหนี้การค้าที่เพิ่มขึ้น}$$

หรือ

$$\text{เงินสดจ่ายซื้อสินค้า} = \text{ซื้อสุทธิ} + \text{เจ้าหนี้การค้าที่ลดลง}$$

เมื่อสินค้าปลายงวดมียอดลดลงจากต้นงวด หมายความว่า ในงวดนี้กิจการซื้อสินค้าเข้าไม่พอขายต้องเอาสินค้าต้นงวดมาขายด้วย ยอดซื้อสินค้าสำหรับงวดจึงน้อยกว่าต้นทุนสินค้าที่ขายเป็นจำนวนเท่ากับสินค้าคงเหลือที่ลดลง และในกรณีที่สินค้าปลายงวดเพิ่มขึ้นแสดงว่ากิจการซื้อสินค้าเข้ามาในระหว่างงวดมากกว่าต้นทุนสินค้าที่ขาย จึงทำให้สินค้าปลายงวดเพิ่มขึ้น

ตัวอย่าง

	31 ธันวาคม	
	2535	2534
สินค้าคงเหลือ	5,600	1,600
เจ้าหนี้การค้า	4,400	1,200
ต้นทุนขาย	80,000	

การคำนวณหายอดซื้อสุทธิสำหรับปี 2535

$$\begin{aligned}\text{ซื้อสุทธิ} &= \text{ต้นทุนขาย} + \text{สินค้าคงเหลือที่เพิ่มขึ้น} \\ &= 80,000 + (5,600 - 1,600)\end{aligned}$$

$$\text{เงินสดจ่ายซื้อสินค้า} = 80,000 + 4,000$$

$$\text{ซื้อสุทธิ} = 84,000 \text{ บาท}$$

การคำนวณเงินสดจ่ายซื้อสินค้า

$$\begin{aligned}\text{เงินสดจ่ายซื้อสินค้า} &= \text{ซื้อสุทธิ} - \text{เจ้าหนี้การค้าที่เพิ่มขึ้น} \\ &= 84,000 - (4,400 - 1,200)\end{aligned}$$

$$\text{เงินสดจ่ายซื้อสินค้า} = 80,800 \text{ บาท}$$

เงินสดจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่แสดงในงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินคั่งนั้น อาจมีค่าใช้จ่ายบางส่วนที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดออกไปในงวดนี้ เช่น ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายบางรายการอาจมีจำนวนเงินน้อยกว่าเงินสดที่จ่ายไปสำหรับค่าใช้จ่ายรายการนั้น เนื่องจากมีบางส่วนที่จ่ายล่วงหน้า เช่น ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ดังนั้นในการคำนวณหาเงินสดจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จึงต้องนำค่าใช้จ่ายค้างจ่ายและค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้ามาพิจารณาร่วมกับค่าใช้จ่ายที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน ดังนี้

$$\text{เงินสดจ่ายค่าใช้จ่าย} = \text{ค่าใช้จ่าย} - \text{ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายที่เพิ่มขึ้น}$$

$$\text{หรือเงินสดจ่ายค่าใช้จ่าย} = \text{ค่าใช้จ่าย} + \text{ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายที่ลดลง}$$

$$\text{หรือเงินสดจ่ายค่าใช้จ่าย} = \text{ค่าใช้จ่าย} + \text{ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าที่เพิ่มขึ้น}$$

$$\text{หรือเงินสดจ่ายค่าใช้จ่าย} = \text{ค่าใช้จ่าย} - \text{ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าที่ลดลง}$$

ตัวอย่าง

31 ธันวาคม

	2535	2534	
ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย	2,400	8,000	บาท
ค่าไฟฟ้า	18,000		บาท
เงินสดจ่ายค่าไฟฟ้า	=	ค่าไฟฟ้า + ค่าไฟฟ้าค้างจ่ายที่ลดลง	
	=	18,000 + (8,000 - 2,400)	
	=	23,600 บาท	

ค่าไฟฟ้าค้างจ่ายสิ้นปีลดลงจากต้นปี 5,600 บาท แสดงว่าในปีปัจจุบันกิจการจ่ายเงินสดสำหรับค่าไฟฟ้าที่ค้างจ่ายต้นปีด้วย จึงนำค่าไฟฟ้าค้างจ่ายที่ลดลงไปบวกกับค่าไฟฟ้าของปีปัจจุบัน

แต่ถ้าค่าไฟฟ้าค้างจ่ายเพิ่มขึ้นจากต้นปีแสดงว่าค่าไฟฟ้าที่แสดงไว้ในงบกำไรขาดทุนยังไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดออกไปทั้งหมด ยังมีส่วนที่ค้างชำระคือค่าไฟฟ้าค้างจ่ายที่เพิ่มขึ้น จึงนำเอาค่าไฟฟ้าค้างจ่ายที่เพิ่มขึ้นไปหักออกจากบัญชีค่าไฟฟ้า เพื่อให้ได้เงินสดจ่ายค่าไฟฟ้าในปัจจุบัน

เมื่อคำนวณหาเงินสดรับจากการขายสินค้า เงินสดจ่ายซื้อสินค้า และเงินสดจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว สามารถคำนวณหาค่าไรที่เป็นเงินสดหรือเงินสดจากการดำเนินงานได้ดังนี้

บริษัท รุ่งโรจน์ จำกัด
งบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินสด
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

	งบกำไรขาดทุน	บวก (หัก)	ตามเกณฑ์ เงินสด
ขายสุทธิ	400,000		
หัก ลูกหนี้ที่เพิ่มขึ้น		(12,000)	388,000
ต้นทุนขาย	140,000		
หัก สินค้าคงเหลือที่ลดลง		(4,000)	
บวก เจ้าหน้าที่การค้าที่ลดลง		2,800	138,800
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ			
เงินเดือน	24,800		
หัก เงินเดือนค้างจ่ายที่เพิ่มขึ้น		(2,000)	22,800
ค่าเสื่อมราคา	30,000	ไม่ได้จ่ายเงินสด	-
ค่าเช่า	10,000		10,000
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	16,000		16,000
รวมต้นทุนขายและค่าใช้จ่าย	<u>220,800</u>		<u>187,600</u>
กำไรสุทธิ	<u>179,200</u>		
กำไรที่เป็นเงินสด			<u>200,400</u>

เมื่อวิเคราะห์หาเงินสดจากการดำเนินงานแล้ว ต้องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของรายการไม่หมุนเวียนเพื่อหา “เงินสดได้มา ” และ “เงินสดใช้ไป”

ตัวอย่างงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินในความหมายของเงินสด

บริษัท รุ่งโรจน์ จำกัด

**งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535**

เงินสดได้มา

จากการดำเนินงาน (ดูงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินสด)	200,400	บาท
จากการขายที่ดิน	<u>100,000</u>	บาท
	300,400	บาท

เงินสดใช้ไป

ซื้ออุปกรณ์	80,000	
จ่ายชำระเงินกู้ระยะยาว	20,000	
จ่ายเงินปันผล	<u>60,000</u>	<u>160,000</u>

เงินสดเพิ่มขึ้น

140,400 บาท

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4		
ให้นักศึกษาทำโจทย์ต่อไปนี้		
ต่อไปนี้ เป็นข้อมูลของบริษัท แอมแปร์ จำกัด		
	31 ธันวาคม	
	2535	2524
ลูกหนี้	40,400	20,400
สินค้าคงเหลือ	84,000	80,000
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	4,800	3,000
เจ้าหนี้การค้า	58,000	50,000
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,000	2,400
ขายสุทธิ	600,000	
ต้นทุนขาย	360,000	
ค่าใช้จ่าย (รวมค่าเสื่อมราคา 20,000 บาท)	160,000	
จากข้อมูลข้างต้น คำนวณหา		
1. เงินสดรับจากการขายระหว่างปี		
2. เงินสดจ่ายซื้อสินค้านระหว่างปี		
3. เงินสดจ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายระหว่างปี		

5. วิธีการจัดทำบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

การจัดทำบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียนทำได้โดยนำรายการต่าง ๆ ในงบดุล ณ วันสิ้นงวดก่อนมาเปรียบเทียบกับงบดุลของงวดปัจจุบัน แล้ววิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเพื่อพิจารณาแหล่งที่ได้มาและแหล่งใช้ไปของเงินทุนโดยอาศัยข้อมูลจากรายการอื่น ๆ ในงบดุลที่ไม่ใช่เงินทุนหมุนเวียน ข้อมูลจากรายงานการปฏิบัติงานและข้อมูลจากงบกำไรขาดทุน แหล่งที่มาของเงินทุน ได้แก่

- จากการดำเนินงาน
- จากการขายสินทรัพย์ถาวร
- จากการกู้ยืมเงินระยะยาว
- จากการเพิ่มทุน

แหล่งใช้ไปของเงินทุน ได้แก่

- จ่ายเงินปันผล
- ซื้อสินทรัพย์ถาวร
- ชำระหนี้สินระยะยาว
- ลดทุน

5.1 ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

บริษัท พัฒนา จำกัด

งบดุลเปรียบเทียบ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2535 และ 2534

สินทรัพย์	2535	2534	เพิ่ม (ลด)
สินทรัพย์หมุนเวียน :			
เงินสด	24,500	13,000	11,500
ลูกหนี้การค้า (สุทธิ)	37,000	32,500	4,500
สินค้าคงเหลือ	86,000	90,000	(4,000)
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	2,000	1,500	500
เงินลงทุนระยะยาว- หุ้นกู้บริษัท สหาย จำกัด		22,500	(22,500)

ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ :

ที่ดิน	45,000	20,000	25,000
อาคาร	100,000	100,000	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร	(18,000)	(15,000)	(3,000)
อุปกรณ์สำนักงาน	90,000	71,000	19,000
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์สำนักงาน	(21,500)	(20,000)	(1,500)
รวมสินทรัพย์	<u>345,000</u>	<u>315,500</u>	<u>29,500</u>

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน :

เจ้าหนี้การค้า	22,000	16,000	6,000
เจ้าหนี้เงินกู้	3,000		3,000
เงินปันผลค้างจ่าย	7,500	4,000	3,500
ภาษีค้างจ่าย	1,250	2,000	(750)

หนี้สินระยะยาว :

หุ้นกู้	50,000	122,500	(72,500)
---------	--------	---------	----------

ส่วนของผู้ถือหุ้น :

ทุน-หุ้นสามัญ	248,500	115,000	133,500
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	1,500		1,500
กำไรสะสม	<u>11,250</u>	<u>56,000</u>	<u>(44,750)</u>
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>345,000</u>	<u>315,500</u>	<u>29,500</u>

บริษัท พัฒนา จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

ขาย		350,000
หัก ต้นทุนสินค้าขาย		<u>215,000</u>
กำไรขั้นต้น		135,000
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ไม่รวมค่าเสื่อมราคา)	69,750	
ค่าเสื่อมราคา - อาคาร	3,000	
ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์สำนักงาน	<u>1,500</u>	<u>74,250</u>
กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน		60,750
รายได้และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ		
กำไรจากการขายหลักทรัพย์	15,000	
ดอกเบี้ยจ่าย	<u>(5,500)</u>	<u>9,500</u>
กำไรสุทธิ	บาท	<u>70,250</u>

5.2 วิธีการหาจำนวนเปลี่ยนแปลงของเงินทุนหมุนเวียน

การเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน หาได้โดยนำสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนของ 2 ปีมาเปรียบเทียบกับกัน ดังนี้

รายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

	2535	2534	เพิ่ม (ลด)
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสด	24,500	13,000	11,500
ลูกหนี้การค้า (สุทธิ)	37,000	32,500	4,500
สินค้าคงเหลือ	86,000	90,000	(4,000)
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	2,000	1,500	500
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	<u>149,500</u>	<u>137,000</u>	<u>12,500</u>
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้การค้า	22,000	16,000	6,000
เจ้าหนี้เงินกู้	3,000		3,000
เงินปันผลค้างจ่าย	7,500	4,000	3,500
ภาษีค้างจ่าย	1,250	2,000	(750)
รวมหนี้สินหมุนเวียน	<u>33,750</u>	<u>22,000</u>	<u>11,750</u>
เงินทุนหมุนเวียน	<u>บาท 115,750</u>	<u>115,000</u>	<u>750</u>

จากการเปรียบเทียบสรุปได้ว่าบริษัทมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น 750 บาท

5.3 แหล่งที่มาของเงินทุนหมุนเวียน หมายถึงรายการที่มีผลทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกิจการเพิ่มขึ้น จำแนกได้ดังนี้

5.3.1 จากการดำเนินงาน หมายถึงกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นในแต่ละปี กำไรสุทธิทำให้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น ส่วนขาดทุนสุทธิทำให้เงินทุนหมุนเวียนลดลง

กำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุนไม่ได้ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกิจการเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนเนื่องจากมีรายได้และค่าใช้จ่ายบางรายการที่เกิดขึ้นโดยไม่มีผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียน เช่น ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์และรายได้หรือค่าใช้จ่ายบางรายการมีผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียนแต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกิจการโดยตรง เช่น กำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ รายได้และค่าใช้จ่ายเหล่านี้ต้องนำมาปรับปรุงกับกำไรสุทธิของกิจการ ดังนี้

กำไรสุทธิ		70,250
บวก ค่าเสื่อมราคา-อาคาร	3,000	
ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์สำนักงาน	<u>1,500</u>	<u>4,500</u>
		74,750
หัก กำไรจากการขายหลักทรัพย์		<u>15,000</u>
เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นจากการดำเนินงาน		<u>59,750</u>

5.3.2 จากการขายสินทรัพย์ต่าง ๆ (ยกเว้นสินทรัพย์หมุนเวียน) เช่น ขายที่ดินอาคาร รถยนต์ เครื่องจักร เงินลงทุนระยะยาว สิทธิการเช่า มีผลทำให้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นเท่ากับราคาขาย

จากงบดุลปี 2535 ของบริษัทพัฒนาพบว่า หักหนี้ของบริษัทสหายลดลง 22,500 บาท แสดงว่าบริษัทขายไปในระหว่างปี เมื่อพิจารณารายการในงบกำไรขาดทุนปรากฏว่ามีกำไรจากการขายหลักทรัพย์ 15,000 บาท แสดงว่าบริษัทขายหุ้นกับบริษัทสหายในราคา 37,500 บาท $(22,500 + 15,000)$ ดังนั้นเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นจากการขายสินทรัพย์เท่ากับ 37,500 บาท

ถ้ามีการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ถาวรชนิดหนึ่งกับสินทรัพย์ถาวรอีกชนิดหนึ่ง หรือนำสินทรัพย์ถาวรไปชำระหนี้สินระยะยาว จะไม่มีผลต่อเงินทุนหมุนเวียน

5.3.3 จากการกู้ยืมเงินระยะยาว เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนที่กู้ได้

จากงบดุลปี 2535 ของบริษัท จำนวนหุ้นกู้ลดลงจากปี 2534 จำนวน 72,500 บาท แสดงว่ากิจการไม่มีการกู้ยืมระยะยาวเพิ่มขึ้น มีแต่การชำระหนี้หุ้นกู้

5.3.4 จากการเพิ่มทุน เมื่อกิจการเพิ่มทุนโดยการขายหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ จะมีผลทำให้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นเท่ากับราคาหุ้นที่ขายได้ ซึ่งพิจารณาได้จากจำนวนการเปลี่ยนแปลงในบัญชีทุนเรือนหุ้น ได้แก่บัญชีทุน-หุ้นสามัญ และบัญชีส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ

จากงบดุลปี 2535 ของบริษัทพบว่าทุน-หุ้นสามัญเพิ่มขึ้น 133,500 บาท และส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น 1,500 บาท แสดงว่าเพิ่มทุนทั้งสิ้น 135,000 บาท $(133,500 + 1,500)$ และจากการพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมในปี 2535 บริษัทออกหุ้นสามัญแลกที่ดินมูลค่า 25,000 บาท ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน จึงสรุปได้ว่าเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น 110,000 บาท $(135,000 - 25,000)$

5.4 แหล่งใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียน หมายถึงรายการที่มีผลทำให้เงินทุนหมุนเวียนลดลงได้แก่

5.4.1 การประกาศจ่ายเงินปันผล คือการที่บริษัทแบ่งผลกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้น

จากตัวอย่างบริษัท พัฒนา จำกัด วิเคราะห์ได้ว่าในระหว่างปี 2535 บริษัทมีการประกาศจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยคำนวณจากสมการดังนี้

$$\begin{aligned}\text{กำไรสะสมสิ้นงวด} &= \text{กำไรสะสมต้นงวด} + \text{กำไรสุทธิ} - \text{เงินปันผลจ่าย} \\ \text{เงินปันผลจ่าย} &= \text{กำไรสะสมต้นงวด} + \text{กำไรสุทธิ} - \text{กำไรสะสมสิ้นงวด} \\ &= 56,000 + 70,250 - 11,250 \\ &= 115,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

5.4.2 การซื้อสินทรัพย์ถาวร ไม่ว่าจะเป็นการซื้อเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ

จากงบดุลเปรียบเทียบของบริษัทพัฒนา พบว่าปี 2535 มีที่ดินเพิ่มขึ้น 25,000 บาท และอุปกรณ์สำนักงานเพิ่มขึ้น 19,000 บาท ซึ่งที่ดินที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากการนำหุ้นสามัญไปแลก จึงไม่มีผลต่อเงินทุนหมุนเวียน ดังนั้นเงินทุนหมุนเวียนจึงลดลงเนื่องจากการซื้ออุปกรณ์สำนักงานในปี 2535 จำนวน 19,000 บาท

5.4.3 การชำระหนี้สินระยะยาว ได้แก่การไถ่ถอนพันธบัตร หุ้นกู้ ถ้ากิจการแปลงสภาพหนี้ เช่นเปลี่ยนจากหุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญ จะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเงินทุนหมุนเวียน

จากงบดุลเปรียบเทียบของบริษัทพัฒนา พบว่า หุ้นกู้ในปี 2535 ลดลงจากปี 2534 จำนวน 72,500 บาท แสดงว่าระหว่างปีมีการไถ่ถอนหุ้นกู้จำนวน 72,500 บาท

5.4.4 การลดทุน เมื่อบริษัทประกาศลดทุน ไม่ว่าจะเป็นการลดมูลค่าหุ้นหรือจำนวนหุ้น โดยจ่ายเงินทุนคืนไปจะมีผลทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกิจการลดลง

5.5 ตัวอย่างบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

จากการคำนวณหาจำนวนการเปลี่ยนแปลงและการวิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทพัฒนาจำกัด สามารถนำมาจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียนได้ดังนี้

บริษัท พัฒนา จำกัด

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

รายละเอียดแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

	2535	2534	เพิ่มขึ้น (ลดลง)
สินทรัพย์หมุนเวียน	149,500	137,000	12,500
หนี้สินหมุนเวียน	33,750	22,000	11,750
เงินทุนหมุนเวียน	115,750	115,000	750

แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียน

แหล่งที่มา

- จากการดำเนินงาน

กำไรสุทธิ 70,250

บวก ค่าเสื่อมราคา-อาคาร 3,000

ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์สำนักงาน 1,500 4,500

74,750

หัก กำไรจากการขายหลักทรัพย์ 15,000 59,750

- จากการขายหุ้นกู้บริษัทสหหาย

ราคาทุน 22,500

บวก กำไรจากการขายหลักทรัพย์ 15,000 37,500

- จากการขายหุ้นสามัญ 110,000

รวมแหล่งที่มาของเงินทุนหมุนเวียน 207,250

แหล่งที่ใช้ไป

- จ่ายเงินปันผล 115,000

- ซื้ออุปกรณ์สำนักงาน 19,000

- ไถ่ถอนหุ้นกู้ 72,500

รวมแหล่งใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียน 206,500

เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น บาท 750

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5

ให้จัดทำแบบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535 ของบริษัท พีพี จำกัด ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนประจำปี 2535 จากบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องและจากงบดุลได้ดังนี้

- 1) บริษัทมีกำไรสุทธิ 27,075 บาท
- 2) ค่าเสื่อมราคา-อาคาร 2,200 บาท และค่าเสื่อมราคา-เครื่องจักร 7,000 บาท
- 3) ค่าสิทธิบัตรคิดจำหน่าย 2,000 บาท
- 4) ออกหุ้นกู้จำนวนมูลค่า 25,000 บาท ครบกำหนดชำระปี 2542 เพื่อชำระค่าก่อสร้างอาคารมูลค่า 57,700 บาทส่วนที่เหลือจ่ายเป็นเงินสด
- 5) ออกหุ้นสามัญเพิ่ม 250 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 120 บาท โดยนำไปแลกกับหุ้นกู้ชนิด 10%
- 6) ประกาศจ่ายเงินปันผล 11,150 บาท

สินทรัพย์	31 ธ.ค. 2535	31 ธ.ค. 2534
เงินสด	7,600	10,900
ลูกหนี้การค้า (สุทธิ)	25,050	21,550
สินค้าคงเหลือ	46,200	51,700
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	900	1,100
อาคาร	114,200	58,500
ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร	(21,000)	(18,800)
เครื่องจักร	40,000	40,000
ค่าเสื่อมราคาสะสม-เครื่องจักร	(15,500)	(8,500)
ที่ดิน	20,000	20,000
สิทธิบัตร	26,000	28,000
	<u>243,450</u>	<u>202,450</u>

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

เจ้าหนี้การค้า	13,225	16,400
เงินปันผลค้างจ่าย	3,550	2,200
เงินเดือนค้างจ่าย	3,150	1,250
หุ้นกู้จำนวน (ครบกำหนด 2542)	25,000	-
หุ้นกู้ชนิด 10%	-	30,000
ทุน-หุ้นสามัญ (มูลค่าหุ้นละ 100 บาท)	115,000	90,000
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	21,500	16,500
กำไรสะสม	62,025	46,100
	<u>243,450</u>	<u>202,450</u>

6. การวิเคราะห์งบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

จากการแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนได้ และนำไปพิจารณาเพื่อวางแผนการได้มาและใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคตจากตัวอย่างบริษัทพัฒนาจำกัดวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) จากการดำเนินงานในระหว่างปี 2535 บริษัทมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น 750 บาท

2) จำนวนเงินทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในปี 2535 เนื่องจาก

ก. เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานจำนวน 59,750 บาท โดยนำไปซื้ออุปกรณ์สำนักงานจำนวน 19,000 บาท ส่วนที่เหลือนำไปจ่ายปันผลให้กับผู้ถือหุ้น

ข. เพิ่มขึ้นจากการขายหลักทรัพย์ลงทุนจำนวน 37,500 บาท และขายหุ้นสามัญจำนวน 110,000 บาท โดยนำไปจ่ายปันผลและได้ถอนหุ้นกู้

3) กิจการนำเงินทุนที่ได้มาไปใช้ในการจ่ายเงินปันผลเป็นส่วนใหญ่ ใช้ลงทุนในการดำเนินงานเป็นส่วนน้อย ทำให้บริษัทไม่สามารถขยายงานต่อไปได้

4) บริษัทควรพยายามหาเงินทุนจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น และลดจำนวนเงินปันผลที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นให้เหมาะสมกับกำไรสุทธิ เพื่อสามารถขยายการดำเนินงานออกไปได้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6

ให้นักศึกษาวิเคราะห์งบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535 ของบริษัทพีพีจำกัด ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5

7. ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับเงินทุนหมุนเวียน

จำนวนกำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุนกับจำนวนเงินทุนหมุนเวียนของกิจการจะไม่มีความสัมพันธ์กันแต่อย่างใด เพราะกำไรสุทธิเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกิจการเพิ่มขึ้น โดยแท้จริงแล้วการเพิ่มขึ้นของเงินทุนหมุนเวียนขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียน บริษัทอาจมีกำไรสุทธิมากแต่ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนและกำลังประสบปัญหาด้านการเงินเป็นอย่างมาก ถ้ามีการใช้จ่ายเงินไม่เหมาะสม ดังนั้นเมื่อพิจารณางบกำไรขาดทุนซึ่งแสดงประสิทธิภาพของการทำกำไรแล้ว จะต้องพิจารณางบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้เงินทุนด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้ 7

จงอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เงินทุนหมุนเวียนที่ได้มาจากการดำเนินงานอาจจะมากกว่าไรสุทธิ

สรุป

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินเป็นรายงานที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของเงินทุนและวิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง โดยพิจารณาว่ากิจการมีเงินทุนเพิ่มจากแหล่งใดบ้าง และมีการใช้เงินทุนไปในทางใดบ้าง เงินทุนของกิจการมีความหมาย 2 อย่างคือ หมายถึงเงินสดและหมายถึงเงินทุนหมุนเวียน

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุนของกิจการ

การประเมินผลท้ายบท

จากงบกำไรขาดทุนและงบดุลเปรียบเทียบของบริษัท จตุพร จำกัด พร้อมทั้งข้อมูลประกอบอื่น ๆ ให้จัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุนหมุนเวียน

งบดุลเปรียบเทียบ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม ปีปัจจุบันและปีก่อน

สินทรัพย์	2535	2534
เงินสด	29,100	18,150
เงินลงทุนระยะสั้น	24,375	
ลูกหนี้การค้า (สุทธิ)	30,150	35,750
สินค้าคงเหลือ	85,000	72,900
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	1,325	1,050
เงินลงทุนระยะยาว		45,500
เครื่องใช้สำนักงาน	146,250	130,000
ค่าเสื่อมราคาสะสม-เครื่องใช้สำนักงาน	(55,150)	(40,700)
อาคาร	155,000	95,000
ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร	(31,050)	(28,000)
ที่ดิน	35,000	25,000
บาท	<u>420,000</u>	<u>354,650</u>

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

เจ้าหนี้การค้า	22,450	24,300
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	7,000	4,000
เงินปันผลค้างจ่าย	4,500	3,000
หุ้นกู้จำนวน	45,000	
หุ้นกู้	75,000	105,000
ทุน- หุ้นสามัญ (มูลค่าหุ้นละ 100 บาท)	135,000	125,000
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	106,050	73,350
กำไรสะสม	บาท 420,000	354,650

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2535

ขาย		575,000
หัก ต้นทุนสินค้าขาย		387,050
กำไรขั้นต้น		187,950
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (รวมค่าเสื่อมราคา 17,500 บาท)		104,000
กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน		83,950
รายได้อื่น		
กำไรจากการขายที่ดิน	7,500	
กำไรจากการขายหลักทรัพย์	5,300	12,800
กำไรสุทธิก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี		96,750
หัก ดอกเบี้ยจ่าย		3,050
กำไรสุทธิก่อนภาษี		93,700
หัก ภาษีเงินได้		43,500
กำไรสุทธิ		50,200

ข้อมูลเพิ่มเติม

- 1) มีการซื้อพันธบัตรรัฐบาลเพื่อหวังกำไรในระยะสั้น 24,375 บาท
- 2) ขายหุ้นกู้ของบริษัทบางกอก ซึ่งเป็นเงินลงทุนระยะยาวไป ได้เงินสด 50,800 บาท
- 3) ซื้อเครื่องใช้สำนักงาน 16,250 บาท ในระหว่างปี ไม่มีการตัดจำหน่ายสินทรัพย์
- 4) ซื้อที่ดินมูลค่า 20,000 บาท และอาคารมูลค่า 60,000 บาท โดยจ่ายเงินสดไป 35,000 บาท ส่วนที่เหลือออกหุ้นกู้จำนวนครบกำหนดไถ่ถอน 5 ปี
- 5) ขายที่ดินซึ่งมีราคาตามบัญชี 10,000 บาท ได้เงินสด 17,500 บาท
- 6) ไถ่ถอนหุ้นกู้ 30,000 บาท
- 7) ออกหุ้นสามัญเพิ่ม 100 หุ้น ขายในราคาหุ้นละ 150 บาท
- 8) ประกาศจ่ายเงินปันผล 17,500 บาท